

11. SINIF ETKİNLİKLERİ

KARIYER DNA'M

Gelişim Alanı	Kariyer Gelişimi
Yeterlik Alanı	Kariyer farkındalığı
Kazanım/Hafta	İlgi yetenek ve mesleki değerlerini ilişkilendirir / 9. Hafta
Sınıf Düzeyi	11. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç - Gereçler	1. Çalışma Yaprağı-1 2. Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1. Çalışma Yaprağı-1 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır 2. Etkinlik Bilgi Notu etkinliktan önce uygulayıcı tarafından okunur.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<ol style="list-style-type: none"> Uygulayıcı tarafından öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılarak etkinliğin amacı açıklanır. <i>"Sevgili öğrenciler, canlıların büyük bir çoğunluğu yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlayan genetik kodları ve türe özgü özellikleri içinde barındıran, türler arasında farklılık gösteren DNA yapısına sahiptir. Tıpkı bu DNA ile benzer şekilde bizim de meslek seçimimizde ve mesleki planlamamızda rol oynayan ve bize özgü kişisel özellikleri içinde barındıran bir Kariyer DNA'mız vardır. Meslek seçiminde rol oynayan pek çok faktör olmasına karşın Kariyer DNA'mız bizi diğer insanlardan ayıran yetenek, ilgi ve mesleki değer gibi kişisel özelliklerimizden oluşur. Bugün sizlerle işte bu yetenek, ilgi ve mesleki değerleri birbiri ile ilişkilendirmeyi konu alan bir etkinlik yapacağız."</i> Uygulayıcı tarafından aşağıdaki sorular sınıfa yöneltilerek sınıf içi etkileşim başlatılır. <ul style="list-style-type: none"> Yetenek, ilgi ve mesleki değerlerimizi bilmek neden önemlidir? Yetenek ilgi ve mesleki değerlerin ilişkilendirildiği bir mesleği seçmenin avantajları neler olabilir? Öğrencilerden gelen cevapların alınmasının ardından öğrencilere <i>"Yetenek, ilgi ve mesleki değerler meslek seçimini etkileyen en önemli kişilik özelliklerimizdir. Yeteneklerimizle örtüşen ilgilere sahipsek yapacağımız ekinlikler sonucunda elde etmek istediğimiz doyum alanlarını gerçekleştirebiliriz. Örn: Bitki ve hayvanlar gibi canlı varlıklarla ilgilenmeyi gerektiren etkinlikleri yapmaktan hoşlanan, biyoloji ve kimya gibi temel bilim alanlarına ilgi duyan bir kişi; bu ilgisiyle uyumlu bir şekilde yüksek bir sayısal</i>

Süreç (Uygulama Basamakları)

yeteneğe sahipse bu ilgilerine dönük olarak seçtiği meslek ya da yapacağı etkinliklerden ün sahibi olma, kazanç, yeteneği kullanma gibi mesleki değer alanlarında doyum sağlayabilir. Yetenek, ilgi ve değerler arasında kuvvetli bir bağın olması ve yetenek, ilgi ve mesleki değerlerin birbiri ile örtüşmesi mesleki doyum için önemlidir” şeklinde bir açıklama yapılır.

4. Çalışma Yaprağı-1 dağıtılır. Öğrencilere, Etkinlik Bilgi Notu’ndan yararlanılarak Çalışma Yaprağı-1 de yer alan ilgi, yetenek, mesleki değer kavramlarının tanımları ve hakkında bilgi sahibi olmak istedikleri yetenek, ilgi ve mesleki değer alanları hakkında kısaca bilgi verilir.
5. Öğrencilerden verilen bilgiler ışığında yetenek ve ilgi alanlarından birbiri ile ilişkili olduğunu düşündükleri ilgi ve yetenekleri Çalışma Yaprağı-1’de yer alan örtüşen ilgi ve yetenekler kısmına yazmaları istenir. Ardından öğrencilere kendi öznel durumlarını düşünerek, sahip oldukları yetenek, ilgi ve mesleki değerleri en çok sahip olduklarından daha az sahip olduklarına doğru sıralayarak tabloya yazmaları söylenir.
6. Öğrencilerin Çalışma Yaprağı-1’i doldurmalarından sonra aşağıdaki sorularla sınıf içi etkileşim sürdürülür.
 - Kendi yetenek ve ilgilerinizi dikkate aldığınızda hangi alanlarda yetenek ve mesleki ilgilerinizin daha yüksek olduğunu düşünüyorsunuz? Bunlar arasında bir uyum var mı?
 - Yetenek ve ilgilerinizin düzeyi ile meslekten doyum almak istediğiniz mesleki değer alanları arasında bir uyum olduğunu düşünüyor musunuz? Nasıl bir uyum var?
 - Kendinizi yetenekli algıladığınız ve ilgi duyduğunuz alanlar hangi mesleki değerlerinizi hayata geçirmenizi sağlar?
 - Bir alanda yeteneğimiz olmadığı halde sadece hoşlandığımız etkinlikleri içeriyor olduğu için bir mesleği tercih edersek bunun ne gibi sonuçları olur?
 - Yetenek ve ilgilerimizle örtüşmesine karşın mesleki doyum sağlamak istediğimiz alanları desteklemeyen bir mesleği tercih ettiğimizde nasıl bir mesleki yaşantımız olur?
7. Öğrencilerden gelen cevapların alınmasından sonra aşağıdakine benzer bir açıklama yapılarak etkinlik sonlandırılır.

“Bugün meslek seçiminde etkili olan yetenek, ilgi ve mesleki değerlerin birbiri ile ilişkisini konu alan bir etkinliğimizde bu kişisel özelliklerimizden sadece birisini ya da ikisini dikkate alarak tercih yapmanın veya sadece iki özelliği birbiri ile ilişkilendirmenin yeterli olmadığını mutlaka bu üç kişisel özelliğini yani yetenek, ilgileri ve mesleki değerleri birbirleriyle ilişkilendirmek gerektiğini öğrendik.. Sadece hoşlandığımız etkinlikleri içeren, ya da çok kazanç elde etmek veya prestij kazanmak için seçeceğimiz bir meslek yeteneklerimize uygun değilse bizim için doyum sağlayan bir meslek olamayacaktır. Yeteneklerimiz doğrultusunda yapmayı seçtiğimiz bir faaliyetteki işleri yapmaktan hoşlanıyor ve bu faaliyetin sonucunda doyum almak istediğimiz mesleki değer alanlarını hayata geçirebiliyorsak yetenek, ilgi ve mesleki değerlerimizle uyumlu bir meslek seçmişiz demektir. Yapacağımız meslekte mutlu ve daha üretken olmak için yetenek, ilgi ve mesleki değerlerimizi bilmeli ve bunları uyum içinde ilişkilendirebileceğimiz mesleklere yönelmeliyiz.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1- Öğrencilerin ilgi, yetenek ve mesleki değer yönüyle kendilerine uygun olduğunu düşündükleri meslekleri araştırmaları ve bu meslekle ilgili bilgileri sınıfta sunmaları ya da sınıf panosuna asmaları uygun olabilir.

Uygulayıcıya Not

1. Uygulayıcı etkinlik süresince yetenek, ilgi ve mesleki değer ve mesleklerin iyi ve kötü olarak etiketlenmesi konusunda dikkatli olmalı böyle bir etiketleme durumuna karşı uygun açıklamalar yapmalıdır.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Çalışma Yaprağı-1 daha büyük puntoda ya da Braille yazı ile hazırlanarak materyalde uyarlama yapılabilir.
2. Çalışma Yaprağı-1'de yer alan tüm görevlerin yapılması yerine belirli bir kısmının yapılması istenerek etkinlik basitleştirilebilir.
3. Öğrenciler Çalışma Yaprağı-1 ile çalışırken öğretmen bireysel olarak öğrencilerin etkinliğine katılıp rehberlik ederek destek sunabilir.
4. Etkinliğin tamamlanması için ek süre verilebilir.
5. Tartışma sorularında kullanılan dil kelime sayısı, kelime zorluğu veya yabancılığı temelinde sadeleştirilerek etkinlik basitleştirilebilir.

Etkinliği Geliştiren

Çiğdem SESLİ

Çalışma Yaprağı 1

KARİYER DNA'M

YETENEKLER

Sayısal
Sözel
Şekil Uzay

İLGİLER

Temel Bilim
Sosyal Bilim
Canlı Varlık
Mekanik
İkna
Ticaret
İş Ayrıntıları
Edebiyat
Güzel Sanatlar
Müzik
Sosyal Yardım

MESLEKİ DEĞERLERİM

Yeteneği Kullanma
Yaratıcılık
Yarışma
İş birliği
Değişiklik
Düzenli Yaşam
Liderlik
Kazanç
Ün Sahibi Olma

BİRBİRİ İLE ÖRTÜŞEN YETENEKLER VE İLGİLER

1. SAYISAL YETENEKLE İLİŞKİLİ İLGİ ALANLARI.....
2. ŞEKİL UZAY YETENEĞİ İLE İLİŞKİLİ İLGİ ALANLARI.....
3. SÖZEL YETENEKLE İLİŞKİLİ İLGİ ALANLARI.....

BENİM KARİYER DNA'M		
↓ YETENEKLERİM	↓ İLGİLERİM	↓ MESLEKİ DEĞERLERİM
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
	4.	4.
	5.	5.
	6.	6.
	7.	7.
	8.	8.
	9.	9.
	10.	
	11.	

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

Yetenek: Herhangi bir davranışı (bilgiyi veya beceriyi) öğrenebilmek için doğuştan sahip olunan gizil gücün (kapasitenin) yeni davranışları (bilgiyi veya beceriyi) öğrenme performansına çevrilme gücü (Kuzgun, 2000).

İlgi: Belirli faaliyetlere isteyerek yönelme, kısıtlayıcı koşullar altında bile bu faaliyetleri başka faaliyetlere tercih etme, faaliyete devam etme isteği (Kuzgun, 2000).

Mesleki Değer: Bir mesleğe girme ve o mesleğin gereklerini yerine getirme faaliyeti sonucunda bireyin o mesleğin kendisine sağlayacağı imkânlardan elde edeceği doyumdur (Pişkin, 2011).

YETENEKLER

Sözel Yetenek: Sözcüklerle ifade edilmiş kavramlar öğrenebilme, sorunları algılayıp çözebilme ve düşünceleri doğru, açık bir biçimde anlatabilme gücünü ifade eder.

Sayısal Yetenek: Sayılarla ifade edilen problemleri çözebilme, sayısal kavramları daha çabuk öğrenebilme ve sayılarla akıl yürütebilme gücünü ifade eder.

Şekil-Uzay İlişkileri Yeteneği: Şekiller arasındaki benzerlik ve farkları, şekillerdeki değişimin temelindeki ilkeyi algılayabilme, düzlem üzerinde çizilmiş bir cismi üç boyutlu görebilme gücünü ifade eder (Kuzgun, 2014).

İLGİLER

Temel Bilim İlgisi; fizik, kimya, biyoloji gibi bilimlerin konusunu oluşturan doğal olayları incelemek, matematik konuları ile uğraşmak gibi davranışlarda kendini gösteren bir ilgi alanıdır.

Sosyal Bilim İlgisi, sosyal olayları incelemek ve nedenlerini araştırmak gibi davranışlarda ifadesini bulan bir ilgi alanıdır.

Canlı Varlık İlgisi, hayvan ve bitkilerin yaşayışını incelemekten, onları yetiştirip üretmekten zevk alma gibi davranışları içerir. Canlı varlıklara ilgi duyan kişiler açık havada çalışmaktan da zevk alırlar.

Mekanik İlgisi, çeşitli alet ve makineler yapmak, işletmek ve onarmak gibi faaliyetlerden hoşlananların ilgi alanıdır.

İkna İlgisi, başkalarına düşüncelerini aktarma, belli bir amacı gerçekleştirmek için başkalarını etkileme gibi davranışları içeren bir ilgi alanıdır.

Ticaret İlgisi, alım-satım işleriyle uğraşan, ticaret yolu ile kar elde etme, bir malı müşteriye tanıtmaya ve satmaya gibi faaliyetlerde ifadesini bulan bir ilgi alanıdır.

İş ayrıntıları İlgisi, bu ilgi daha çok ayrıntılar üzerinde çalışmaktan hoşlanma olarak ifade edilebilir. Her işi günü gününe yapma, bir yazıyı ya da hesabı inceden inceye kontrol etme, her şeyi düzenli tutma gibi davranışlarda kendini gösteren ilgi alanıdır.

Edebiyat İlgisi, her türlü edebi eserleri inceleme, eleştirme ve edebi eserler yazma gibi davranışlarda ifadesini bulan bir ilgi alanıdır.

Güzel Sanatlar İlgisi, daha çok resim, heykel gibi plastik sanatlar ve el sanatları ile ilgili eserleri incelemek veya bu tür eserler ortaya koymak gibi davranışlarda ifadesini bulur.

Müzik İlgisi, bir müzik aleti çalma, müzik dinleme ve beste yapma gibi davranışlarda kendini gösteren bir ilgidir.

Sosyal Yardım İlgisi, hasta, yoksul ve sakat insanlara yardım etme ve onların sıkıntılarını azaltma gibi davranışlarda ifadesini bulur (Kuzgun, 2014).

MESLEKİ DEĞERLER

Yeteneğini Kullanma Değeri, sahip olunan gizil güçleri kullanma ve geliştirmeye değer verme davranışlarında ifadesini bulan mesleki değer alanıdır.

Yaratıcılık Değeri, işleri alışılmışından farklı biçimde yapma, yenilikler ortaya koymaya değer verme davranışlarında ifadesini bulan mesleki değer alanıdır.

Yarışma Değeri, bireyin yarışmaya girip kendini kanıtlamasına; değer verme davranışlarında ifadesini bulan mesleki değer alanıdır.

İş Birliği Değeri, başka kişi ya da kişilerle iş birliği hâlinde olmaya, işleri başkaları ile birlikte yürütmeye değer verme davranışlarında ifadesini bulan mesleki değer alanıdır.

Değişiklik Değeri, faktörü, değişik işler yapmaya, seyahat etmeye değer verme davranışlarında ifadesini bulan mesleki değer alanıdır.

Düzenli Yaşam Değeri, çalışma saatleri belli olan, seyahat etmeyi, gece ve tatillerde nöbet tutmayı gerektirmeyen işlere; değer verme davranışlarında ifadesini bulan mesleki değer alanıdır.

Liderlik Değeri, iş yerinde lider olmaya, çalışmalarını planlayıp başkalarını yönetmeye; değer verme davranışlarında ifadesini bulan mesleki değer alanıdır.

Kazanç Değeri, yüksek düzeyde kazanç elde etmeye; değer verme davranışlarında ifadesini bulan mesleki değer alanıdır.

Ün Sahibi Değeri, adını duyurmaya, herkes tarafından tanınan bir kimse olmaya değer verme davranışlarında ifadesini bulan mesleki değer alanıdır (Kuzgun, 2014).

KAYNAK:

Kuzgun, Y. (2000). Meslek danışmanlığı: Kuramlar ve uygulamalar. Ankara: Nobel Yayıncılık

Kuzgun, Y. (2014). Mesleki rehberlik ve danışmanlığına giriş. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Pişkin, M (2011). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı: kuramdan uygulamaya (ikinci Baskı). Binnur Yeşilyaprak. (Ed.). Kariyer gelişim sürecini etkileyen faktörler. (s. 17-50). Ankara. Pegem Akademi Yayıncılık.